

Pretului

pentru Sibiu pe 1 an întreg
7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dăru
la casa cu 1 fl. mai mult pe
an; — trimis cu poșta în
lăuntrul monarhiei pe 1 an
întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl. —
În străinătate pe 1 an 10 fl. s. u.
22 franci, pe 6 luni 5 fl. s. u. 11
franci. — Numeri singuratici se
dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIUL

Diariu politic, national-economic și literar.

Anul V.

Ori-ce inserate,

se plătesc pe serie s. u. linia, cu
litere merute garmondu, la prim'a
publicare câte 7 cr., la a două și
a treia câte 6 cr. v. a. și preste
aceea 30 cr. de timbru la tesaru-
rulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face
în modulu celu mai usioru prin
asemnatiunile poștei stabili, a-
dressate de a dreptulu la Redacti-
nea Diariului

„Observatoriul“ în Sibiu.

Nr. 8.

— Sibiu, Mercuri 27/8 Februarie.

1882.

Economia nationala.

Candă amu adaosu înainte cu patru ani la
titlulu acestei foi periodice modeste, încă și titlulu
de „national-economic“, amu facutu această
din profund'a convicțiune castigata în cursu de
multi ani, nu numai pe calea teoriei, ci și din
praxe de 23 de ani, cari ne costasera labóre in-
cordata, sanetate și avere.

Candă amu vediutu că întreprinderea cu
„Albin'a“ din Sibiu este defaimata și persecutata,
era publicatiunile noastre national-economice luate
în risu, amu facutu apelu indirectu la o adeverata
auctoritate romanésca, la scrierile unui barbatu de
statu, renumitu nu numai că unulu din patriotii
cei mai eminenti, ci și că economistu de rangu
superioru, amu reprodusu adeca o serie de capitule
și pericope din Convorbirile economice
editiunea III ale domnului Ioan Ghica. Resul-
tatele asteptate dela acea spoliatiune ce amu facutu
aceloru opere ale dlui auctoru, le amu și simțitu
spre consolatiunea noastră.

Mai este foarte multu de a face pe acestu
terenu atât de puțin cultivatu. Astadi înse
avemu o alta satisfacțiune din cele mai placute.
Ne veni adeca la mana scrierea:

Cum se pôte funda industri'a în Ro-
mani'a și industri'a romana fatia cu
libertatea comerțului de importatiune,
de P. S. Aurelianu membru alu societatei de
economia politica din Paris. București 1881.*)

Pe langa ce dn. Aurelianu redactă în so-
cietate cu dn. Grigorie Stefanescu în alu
13-lea anu „Revist'a científica“ diariu
pentru vulgarisarea științelor natu-
rale și fizice; pe langa ce e directoru alu școlii
agronomice dela Ferestrau, apoi această este a
nou'a scriere publicata de dsa dela 1863 încôce.
Numai de aici încă pôte se judece ori-cine, căta
patientia și perseverantia se cere la propagarea de
idei și cunoscintie „practice“, de care publiculu
a fostu cu totul strainu până acum.

Pentru că lectoriloru noștri de dincôce de
munti se dămu și astadata ocaziune de a cunoșce
spiritulu, tendința, aprofundarea cestiunilor, cla-
ritatea conceptelor în scrierile dlui Aurelianu,
vomu urma, fără a'i cere nici dsale permissiunea,
precum nu o ceruseram dlui J. Ghica, totu că în
anulu trecut, vomu spolia și acestu opu national-
economicu de importantia suprema, reproducându
nu numai precuventarea, ci și vreo două parti din
opu. Ne folosim și de această scriere, pentru că
dora se voru propaga mai cu bunu rezultatu ideile
de economia politica și nationale, la individi și la
familii romane din toate tierile locuite de romani,
și că dora vomu ajunge și noi romani, că se scim
ce este resboiulu national-economicu, care nu
se pórta cu arme omoritoare numai de individi,
ci se pórta cu arme multu mai teribile, ucigătoare de
popóra întregi, ruinătoare de staturi prin sara-
cine materiale, prin demoralisarea și
depravarea trupésca și sufletésca, cu in-
cuibarea unui luxu desfrenatu, prin migratiunea
lapedaturilor și a drosdiilor socie-
tatiei omenesci, din centruri europene, în tierile
noștre, cu scopu de a ne enervá în totu sensulu,
a ne saraci și — apoi a ne subjugá, umili și
aservi.

Despotismulu limbii pedepsitu prin sine însuși.

Sub titlu de Protestantism și Pan-
slavism diariulu aristocratiloru „Pesti Napló“
din 31 Ianuarie publica unu casu próspectu comu-
nicatu de către renegatul Frid. Steltzer fostu
notariu alu unui protopopiatu evangelicu protestantu

*) Formatu 8-vo mare, pag. 142. Pretiu 3 lei
noi. Aici în Sibiu la librari'a W. Krafft.

din districtulu lor Bacica-Sirmia. Istori'a
instructiva e pe scurtu acesta. Cu ocaziunea si-
nodului unii propusera, că se se ia în discussiune
coprinsulu brosiurei de deunadi a lui Grünwald, în
care acesta cere magiarisarea prin fortia brutale a
germanilor, slavilor și romanilor; majoritatea
înse află că acea scriere a fanaticului renegatu
coprinde multime de secaturi, care nu merita se
fia luate în nici-o consideratiune și numai unu
adeveru este intrens'a, asupra caruia se trage aten-
tiunea publica. De candă în anii trecuti ministe-
riulu ungurescu a închis societatea literaria
(Matitia) și gimnaziile poporului slavacu din Un-
gari'a superióra, era pe tinerimea slavaca o au
infundatu în școle și seminarie magiare, de atunci
pe de o parte asia numiti magiaroni, adeca
popi, dascali, deregatori castigati mai de înainte
pentru magiarismu și pentru estermnarea limbii
loru materne, s'au inpușnatu foarte tare prin mórte,
era de alta parte tineri din generatiunea noua ma-
gariasata, vediundu că nu se mai întielegu în nici-o
limba cu poporul slavacu, din alu carui sinu au
esitu și pe care ei l'au vendutu, nici ei nu mai
voru se se aplice că popi și dascali, și nici popo-
rulu nu'i mai alege în nici-o deregatoria bisericésca
sau scolastica, din cauza că le este uritu de ei
că de renegati, carii sau nu mai vorbescu limb'a
slavaca, sau că o vorbescu și scriu atât de reu,
în cătu poporul nu vrea se'i audia.*) Lucrulu
au ajunsu asia departe, în cătu nici chiaru fetiorii
popiloru și ai docentiloru nu mai voru se se faca
ce au fostu ori ce sunt parintii lor, ci isi alegu
alte profesiuni, ori că se inbuldiescu la cursulu
de drepturi și apoi disparu prin țiera mai toti fara
urma, altii isi mai schimba și numele onorabile
alu familiei, apoi devinu strengari de rangu antaiu.
De alta parte slavacii literati dupa închiderea Ma-
titiei loru nicidecum n'au desperatu, ci adu-
nându'si pe cali private altu capitalu în loculu
celui confiscatu, ei lucra barbatiescu și tiparescu
neincetatu carti, au și câteva diarie bune în limb'a
loru, în care isi apara existenti'a, sustinu la poporu
spiritulu nationale și speranti'a în viitoriu mai
bunu, candă au se'si castige libertatea. Această
activitate a slavaciloru din partea ungrésca se
numesce panslavismu. Slavaciloru nu le pasa ni-
micu de acea titulatura, ci ei mergu înainte. Ce
e dreptu, că ei se ajuta foarte multu cu vecinii
loru, frati de sange, cu cehii din Boemi'a și
Moravi'a, cu carii au limb'a și alte însusiri comune,
era ceia fiindu multu mai bogati, ii ajuta și cu
capitaluri. Asia se apera slavacii de nimicire pe
doue cali: prin activitate neobosita în toate
sferele și ramurile câte le stau deschise, cum agri-
cultur'a, multime de profesiuni, între care jóca
rola mare torsulu și tiesutul, resboie mo-
derne, largi și foarte bine regulate, lucrarea în
mine și la paduri, literatura, era de alta parte
se apara și prin resistentia passiva incapatinata
asia, că de exemplu candă au se'si aléga popi,
alegu numai de acei candidati, carii sciu se predice
mai bine și mai frumosu în limb'a loru materna
și nationale.

Catastrofa financiala și Union générale Bontoux.

Ce avemu noi poporu de agricultori, cu ca-
tastrofe financiali, cu bance mari și cu burse, cu
falimente și cu arestarile sau cu sinuciderile fa-
litiilor?

Intrebari de acestea naive nu sunt tocma rare
la noi, cari ne ocupam atât de puțin sau nici-
decum cu cestiuni financiali.

Poporu de agricultori? Asia este. Dara se
nu uitam celu puțin atâtă, că ori-cătu ne-aru

*) Éca asia voru patí și clerici romani de aceia,
cari invetiandu totu pe la școle straine, vorbescu și
scriu foarte reu romanesc.

lipsi capitaluri cu sutele de milioane, nu ne lipsescu
cu diecile de milioane dincôce de munti, căci
astadata numai către această parte a romanimei
ne adressam.

Partea cea mai mare a capitaluriloru bisericei
din Bucovina de mai multe milioane, precum și
sume considerabili din averile bisericelor greco-
catholice și greco-orientali din Transilvani'a și Un-
gari'a, asia și averile fostelor regimente grani-
tiarie, ale societatiilor și institutiilor de cultura,
fonduri de stipendie și pensuni, se afla elocate,
sau cum dicu finantarii, plasate nu numai în
obligatiuni de statu austriacu și de statu ungurescu,
ci și în obligatiuni de ale banciloru, în prioritati
de ale caliloru ferate, ba ici-colea și numai în
simple actiuni de întreprinderi industriale și de
specule. Adauge la sumele acelea comune tuturor,
alte, pôte totu asia de considerabili, câte se afla
în proprietatea mai multor mii de persoane private.
Candă toate acestea averi reprezentate prin obli-
gatiuni și actiuni s'aru aduna într'o suma totale,
te-ai mira daca nu ai scôte 50—60 milioane.

Acum se ne imaginam, că prin unu bancrotu
cumplitu s'aru perde 50 sau pôte și 80% buna-óra
cum s'aru perdu în falimentulu celu mare din
1811. Ore într'unu casu blastematu că acela nu
amu sta se ne smulgemu cu totii perulu din capu,
vediundu că milioanele de avere nationale castigate
în două generatiuni cu sudori crunte s'au absor-
uitu și au disparutu în falimentele unor plutocrati
și speculanti fără sufletu și consciintia. Dara încă
miile de asia numiti rentieri, pensionari privati,
veduve și orfani, cari traiescu numai din venitul
unor capitale modeste plasate în efecte de burse?
Vai și era vai de sufletele lor!

Dara falimentele mari mai au și alte urmari
foarte triste. În casuri de acelea scade și valoarea
pamentului și a realitatiloru (case etc.) pe la cetati
și orasie, totu asia și valoarea vitelor și a tuturor
obiectelor. De aci urmédia bancroturi particulare
în totu coprinsulu țierei, la negutiatori și la alte
clase de ómeni, în cătu până se se reculega lumea
și se'si regulede afacerile din nou, existenti'a mi-
riadelor de familii este ruinata. Se se mai in-
temple apoi totu-odata vreo doi ani rei, apoi
fómete că în 1815—16, se péra ómenii că
muscele, pentru-că 1/3 parte de locuitori se dispa-
ra.

Dara ce pasa de calamitati cum aru fi acestea,
la plutocrati, a caroru rapacitate de hiena nu cu-
nósce nici-o margine? Dela 1850 încôce lumea
européna, pe langa ce suferia destulu dela pluto-
cratii vechi, mai avu a face cu alti câteva, carii
dupace au ajunsu acolo unde siede astadi Bontoux,
ori-că s'au sinucisu, sau că au peritu de man'a
vreunui desperatu adusu prin ei la sapa de lemn.
Cei mai multi charlatani mari esira în timpulu
nostru dintre francesi și belgiani, cătu jidovi, cătu
crestini, că Pèreire, Mirés, Langrande-Dumonceau,
Philippart și acum Bontoux. Americani n'au re-
masu inapoia lor, și apoi pe toti iau imitatu alti
câteva în Vien'a, până ce'i nimici anul 1873.

Bontoux fusese câteva ani directoru alu cali-
loru ferate cu plata camu de comunu usitata la
directori de aceia: 100,000 franci (40 mii fl. v. a.)
salariu fixu, locuintia că de rege și toate celelalte
emolumente. Dupa câteva ani neindestulatu cu
acea positiune mai stralucita decât a unui ministru
presedinte din Angli'a ori Franci'a, se decise că se
fundedie o banca mare cu sute de milioane, la care
se insoci cu alti capitalisti, la începutu înse numai
cu fondu de 4 milioane. Pentru că se póta se-
duce mai usioru pe ómeni cu avuti mari, mituindu
câteva diarie mari, dete întreprinderi sale ca-
racteru religiosu dicundu, că scopulu seu principale
ar fi, că se scape în lini'a prima pe popórale
catholice de usurari'a jidovésca. În această cursa
au caditu multi prelati, monastiri, institute catho-
lice și capitalisti particulari, anume aristocrati din
Itali'a, Franci'a, Austri'a etc. În puținii ani sute

de milioane se acumulara la acea banca. Ca si odinioara jidovulu Stroussberg, ca si altii de calibrulu loru, Bontoux baga banii straini in multime de specule si jocuri de bursa, dicundu ca elu voiesce se nimicésca chiaru pe cas'a Rothschild si dupa aceea pe toti plutocratii jidovi. In adeveru ca Bontoux a si causatu familiei Rothschild pana in a. 1881 dauna de 60 milioane franci, in catu unulu dintre fratii Rothschild isi lua vietii in an. trecut. Din acea di atatu cas'a Rothschild catu si toti jidovii milionari de cari sunt multi in Europ'a, au juratu resbunare de morțe nu numai lui Bontoux, ci la toti catolicii cati pusesera milioanele loru la dispositiunea lui.

Dupa scirile din urma banc'a Union générale alui Bontoux e declarata la Parisu de falita, elu si alti colegi ai sei arestati, investigatiunea urmédia cu tota rigórea, resultatu inse va avea numai preste câteva septemani sau luni. Intr'aceea publicului interesatu la acea catastrofa ii place a crede, ca va perde numai 50% din capitalu, ca-ci passivele aru fi numai de 96 milioane. Numai!?

La acelu falimentu cumplitu perde si statulu Serbiei câteva milioane. Daunele totali câte suferu popórale atatu la bancile falite din Franci'a (Lion, Marsilia, Parisu etc.), catu si la alte case mari, inca nu se sciu, se dice numai ca acelea aru trece preste unu miliardu in franci sau 400 milioane in val. austr. computate in auru. De altumentrea cadu si dintre jidovi forte multi asia, catu din capitalisti mari in câteva dile devenira cersitori. Falimentele s'au intinsu pana la Ungari'a. In orasiele Baia, Cassovi'a si pe airea cadu mereu. De capitala nici nu mai vorbimu. De altumentrea s'au luat multe mesuri bune spre a infrená si aliná furiile catastrofei; de aceea spaim'a incepu a se domolí.

Dela Vien'a si din tierile revoltate.

Delegatiunile au votatu in tota form'a cele 8 milioane florini ca adaosu la budgetu; cu acea oca siune inse au cadu vorbe grele intre c. J. Andrassy, ca fostu ministru de externe si intre com. Albert Aponyi, care a condamnatu aspru tota politic'a de ocupatiune, pe care Andrassy, Tisza, Jokai o aparau lovindu totuodata in popórale slave. Se vorbia pe sub mana si de unu duelu intre Aponyi si Andrassy. Delegatiunile se ducu, fiacare cu credintia in peptu, ca nu va trece multu si voru fi convocate din nou ca se mai votodie câteva milioane.

In Vien'a s'au luat mesuri pentru spitale militare, in care se incapa una mite de soldati bolnavi sau raniti.

Imperatulu se scola acum pe la 3½ ore si lucra forte multu.

Din tierile revoltate e nespusu de greu a comunicá sciri autentice despre loviri, scaramusie, batalii asia precum le astépta publiculu celu mare cu impatientia care sémena a friguri nervóse. Comand'a suprema trimite la Vien'a telegrame mai multu numai despre marsiuri strategice, ocupari de positiuni, ici colo câte o lovire de 2—3 ore cu insurgentii, ceea ce se esplica totu numai din impregiurarea, ca se astépta sosirea toturor trupeloru destinate a participá la acelu resboiu selbaticu. Dupa sciri private nu te poti lua fara temere de a deminti mai tardiu, din cauza ca acelea isi contradicu forte desu. Intr'aceea toti cati voru se si castige o idea mai chiara despre importantia acestei insurectiuni, o potu castigá, daca voru reflectá numai la unele intemplari principali, precum de ex. ca a cincea parte din armat'a monarchiei operédia; 8 milioane sunt votate; spitale de raniti si bolnavi s'au infiintiatu si anume la Ragusa cu 450, la Castelnuovo 300, la Cattaro 300, la Spalato 375 de paturi. Dintre oficiari au mai cadu capitanulu Tichy si unu locotenente dela regimentulu 75. In 2 Februaru sosira si la Bpest'a 14 raniti, carii fusera inaintati la Brunn, in patri'a loru.

— (Mai nou). Telegramu oficialu dela Seraievo. In 3 Febr. a fostu batalia ferbinte din puscii pe la Bastaci-Brod. In 4 dupa amiédi batali'a se innoi. Insurgentii respinsi. Din trupele imperatesci 4 morti, 17 raniti. Insurgentii au avutu perderi mai mari.

(Sciri private ajunse si pana la Sibiu suna mai reu; se scie si despre unu atentatu asupra vietiei principelui Nicolae de Muntenegru. Astep-tamu informatiuni mai exacte).

Arme si munitiune in bisericile romanesei, serbesci si rutenesci.

Ca si cum revolutiunea sangerósa nu ar decurge in Dalmati'a si in Hertiegovin'a, ci in Transilvani'a, Banatu si Galiti'a, asia se cauta pretotindeni arme in biserici de ritu orientale si pe la familii de acelasu ritu. Deunadi noi arataramu dupa o scrisóre privata, cum au fostu calcate doue biserici romanesci dela Covasn'a de cãtra subprefectu (solgabirau) insoçitu de gendarmi, cu scopu ca se afle arme ascunse. In 3 Februaru unu denuntiantu dintre cei mai infami telegrafa dela Brasiovu la „Ellenzék“ diariu alu curutiloru din Clusu, ca in una din bisericele romanesci si la unu preotu romanescu s'aru fi aflatu ascunse mai multe ladi cu arme, ca cercetarea curge, si ca in Brasiovu se afla agenti muscalesci. Indata a dou'a di comit. supremu Szentiványi cercetandu lucrulu cu rigóre, a facutu pe „Ellenzék“ ca se si revóce minciun'a, se si dea preste gura, din cauza ca si acésta fu totu ca minciun'a din Maiu scornita de cutare profesori secui despre ruperea tricolórei unguresci prin studenti romani. Totu atunci „M. Polgár“ organu alu fratiloru Tisza adaoga, ca ce mirare, daca se mai scornesce si câte o minciuna, dupa-ce in Maiu 1881 acei 155 deputati membrii ai conferentiei romanesci au conspiratu pe façia in contra unguriloru. Adeca in ochii curutiloru consularile, adunari (meeting), discussiuni publice in marginea legi sunt conspiratiuni, sunt comploturi?

La acestea „Sieb. d. Tageblatt“ alatura o espresiune sarcastica, dara forte nemerita: „Der Jude muss verbrannt werden“. Ací apoi schimbi numai numele.

In aceleasi dile celalaltu diariu „Fügejetlenség“ alu curutiloru din Bpest'a publica o scire totu asia de neadeverata din cetatea Teresiopole locuita de serbi multi, ca si acolo s'aru fi aflatu ladi cu arme ascunse la familii serbesci; dara totu ca dela Brasiovu, diarele ministeriali fusera provocate a deminti si acea scire.

In fine, precum curutii nostrii, asia si polacii in Galiti'a isi facu de capu cu persecutarea toturor ruteniloru de positiune mai alésa, le calca locuintiele, cauta arme, confisca corespondentie si alte scrieri sub pretextu ca aru fi datu preste conspiratiuni cu muscalii, la cari aru voi se tréca si cu confesiunea religiósa, adeca din greco-catol. se se faca ortodoxi, cum sunt cei mai multi muscali; dupa aceea totu polonii publica minciunile inventate de ei nu numai in diarele loru, ci si in câteva din Germani'a si din Franci'a. Scurtu, rutenii inca suferu nespusu de greu dela polaci, au si acea mare nenorocire, ca dintre densii s'au alesu renegati fara nici-o asemenare mai multi ca dintre romani; cei din Galiti'a se dau de poloni, cei din Ungari'a de magiari, dara unii ca si altii remasi in cód'a societatiei in care au intratu. De altumentrea se scie de multu, ca unguirii si polonii lucra totudeauna in cointielegere unii cu altii, cultiva aceeasi politica si aplica mai totu acelea midiuóce. Despotismulu limbei polóne apasa forte greu pe ruteni; in acelasu timpu inse polonii ducu frica mare, ca nu cumva rutenii desperati se mai faca ca in a. 1846 candu cu rebeliunea poloniloru contra Austriei, ca duceau de ex. la colonelulu Benedek saci plini cu capete de poloni nobili, pentru care li se platea câte 10 fl. m. c. de capu.

Portarea de arme a fostu oprita totudeauna, inainte de 1848 de a dreptulu si numai nobilii poteau se aiba arme ori-câte voiau; in dilele nóstre sunt oprite indirectu prin taxa de 12 fl. din care cauza locuitorii se apara de lupi si ursi numai cu furci de feru.

Infamulu spionu a telgrafatu minciun'a sa si la diariulu „Bihar“ din Oradea-mare, pentru-ca se cerculedie in tota Ungari'a si apoi in tota Europ'a. Acei miserabili nu vedu, ca cu secaturi de acelea baga in spaima si frica numai pe bieteles familii magiare locuitorie pe la sate, ca se fuga éra, acum in capu de érna la orasie, ca in anii 1830, 1846, 1848, 1866. Ce nebuni si blastemati.

Proteste contra proiectului de lege a gimnasiiloru.

Diecesanii protestanti de ambele confessiuni din Ungari'a supusera din nou acelu proiectu la critica mai virtosu din punctu de vedere pedagogicu; éra astadi inainte de a pune acestu Nr. sub tipariu, ne veni din capitala scirea positiva, ca dela Blasiu a sositu acolo unu memorialu elaboratu cu multa

demnitate si energia in aceeasi cestiune, care se va si publicá la timpulu seu.

Romania.

Conventiunea de vami cu Austro-Ungari'a si cestiunea Dunarei.

Siedinti'a dela 12/24 Januariu.

(Urmare).

Dn. P. Carp. Vedeti dara, dniloru, ca criticele ridicade de domnulu Cogalniceanu sunt dupa mine, fara temeiu.

Acuma, dniloru, este evidentu ca potemu dice in urm'a experientiei ce amu facutu pana acum, candu va veni terminulu resilierei, avemu elemente multu mai serióse ca se potemu face unu ce mai bunu; dara acésta este legea eterna a progresului, ca ceea ce se face adi, este mai bunu decâtu ceea ce s'a facutu cri; se nu uitamu ca una din conditionile a mai bunulu de adi a fostu bunulu de eri, si acésta sustiau ca se va aplica si la conventiunea facuta de partitulu conservatoru la 1875.

Prin urmare, vedeti, dniloru, catu éra de inutilu de a se aduce inaintea adunarei conventiunea inchiaietu la 1875, ca-ci in casulu de façia n'are nimicu a face, si se ve spunu pentru-ce: cestiunea epizootiei éra resolvata inaintea inchiaierii conventiunei dintre Romani'a si Austri'a; la 1870 s'a numitu o comisiune internatiunala, care a facutu unu cestionariu de 70 puncte, la 1871 s'au luat resolutiunile si s'a pusu Romani'a si Russi'a intr'o positiune esceptionala façia cu celelalte tieri. Noi amu avutu delegatulu nostru in acea comisiune, a fostu dn. Capsã.

In sinulu acelei comisiuni s'au luat decisiuni, pe care pe nedreptu le atribue dlu Cogalniceanu conventiunei inchiaiete la 1875.

Prin urmare, nimicu nu legitimédia aducerea inaintea barei adunarei a conventiunei inchiaiete de partitulu conservatoriu.

Intru catu privesce cestiunea inchiderei granitiloru, ea este o cestiune ce trebuie se se tratedie intre guvernulu nostru si guvernulu Austriei. Si fiindu-ca din respunsulu dlui primu-ministru nu amu avutu absolutu nici-o lamurire, ca se scimu in ce stau astalii negociatiunile ce trebuie se urmedie intre ambele state, de aceea pentru unu momentu eu sférsiescu, ca-ci ve spunu ca nu me potu pronuntia asupra unu lucru care n'a fostu lamuritu.

Dn. D. Leca. Dloru, interpelarea domnului Cogalniceanu este de o importantia forte mare si nu trebuie se trecemu usioru asupra ei, fara a'i dá o solutiune practica.

A discutá cine a facutu conventiunea, ce bine sau reu a adusu ea, este de prisosu, pentru-ca adi nu mai potemu decâtu a ne supune unu faptu indeplinitu.

Dloru, dupa declaratiunea facuta de dnulu primu-ministru, vedeti ca adi ne aflamu inchisi intr'unu cercu de feru si nu mai potemu esportá vite in strainatate. La acésta trebuie se ne gandimu ce este de facutu, ca-ci pe candu noi suntemu inchisi in acestu cercu de feru si nu mai potemu esportá vitele nóstre in Austri'a, Austri'a esportédia vitele sale la noi, adeca noi importamu din Austri'a chiaru vite. Intielegeti dara, ca nici intru acésta privintia noi nu ne bucuramu de reciprocitate. Pociu dice ca o a patri'a parte din daraverurile tieriei sunt astadi lovite de acésta mesura luata, pentru-ca noi nu suntemu decâtu producatori de gráne si de vite, si astadi remanemu numai producatori de gráne, de-óre ce vitele nóstre sunt oprite de a se mai esportá.

Dniloru, tóte tierile cari sunt impregiurulu nostru, gasescu unu debusieu pentru comerçulu loru si noi nu avemu nici-unulu.

Solutiunea practica acum de indata ar fi, dupa mine, ca, pentru-ca nu avemu nevoia de vite straine, se inchidemu si noi granitiele nóstre Austriei. Ca-ci éta ce se intempla: in Bucuresci chiaru se aducu vite pentru taiare din Transilvani'a si din alte tieri, pe catu timpu mai inainte noi esportamu asemenea vite in Austri'a, ca-ci la noi sunt multi ómeni cari se ocupa cu ingrasiatulu viteloru.

O voce. Sunt mai scumpe vitele la noi.

Dn. D. Leca. Nu sunt scumpe la noi; dara intielegeti ca distanti'a din Transilvani'a pana in Bucuresci fiindu forte scurta si legata cu drumulu de feru, se potu aduce vite de acolo mai usioru decâtu din Moldov'a, care este mai departe. Prin acésta comerçulu nostru suferu. Dara daca esportulu nostru ar fi liberu, nu ar fi cris'a asia de mare, ca-ci vitele nóstre aduceau 30,000,000 in tíera. Trebuie dara se facemu si noi a se inchide importulu pentru vitele din strainatate. Se póte, dloru, ca atunci pretiulu de astadi alu carnei se fia ceva mai urcatu; dara vomu fi castigati prin aceea, ca banii nostrii voru remanea in tíera nóstra, nu se voru duce in Brasiovu sau in Banatu. Daca inse dv. veti lasá a se totu aduce vite din strainatate, si daca noi nu vomu avea nici-unu debusieu pentru vitele nóstre, atunci neaperatu va trebui se incetamu cu crescerea viteloru, se inpuçinamu numerulu loru si inpuçinandu-le mai tardiu nu vomu avea cu ce face agricultura. Cum vedeti, acésta e o cestiune forte importanta si de aceea ve rogu nu treceti la ordinea dilei fara a'i dá o solutiune practica. CREDU CA DN. MINISTRU ARU POTEVA VENI CU UNU PROIECTU DE LEGE IN PRIVINTIA ACESTA. DACA VITELE NOSTRE SE OPRESCU DE A INTRA IN AUSTRIA, SUB PRETEXTULU DE EPIZOOTIA, NOI NU VOMU USA DE REPRESALIE, CA-CI SUNTEMU MAI SLABI, DARA NU VOMU MAI IMPORTA NICI NOI DE Acolo. Sunt multe lucruri nesametóse, cari se impórta la noi din Austri'a; ei bine, in interesulu igienei publice, le vomu oprí si noi de a mai trece granti'a nóstra.

In tíer'a nóstra de trei ani nu este epizootia.

Voci. In Austri'a este.

Dn. D. Leca. La 1879 s'a adusu din Tranni'a bôla de vite in judetiulu Bacau in creerii muntiloru.

Vitele nôstre inse nu au fostu nici nu sunt bolnave, vitele Moldovei sunt vite cari potu luptá cu ale Angliei, chiaru Austriei i-a trebuit vite grase si mari, si noi i-amu datu asemenea vite; noi amu avutu trebuintia de vite tinere si amu adusu de acolo, va se dica ne-amu achitatu, potemu dara inchide si noi graniti'a nôstra pentru vitele din Austri'a, de-ôre ce pentru vitele nôstre s'a luatú acésta mesura din partea Austriei.

Dniloru, Bucurescii au devenitu unu consumatoriu mare in Orientu; consuma preste 70.000 de vite. De ce dara si acestea se le aducemu din Austri'a?

Rogu pe guvernul se puna capetu unei anomalii comerciale, care are se se traduca cu unu deficitu insemnatu si in budgetu, si in averea particulariloru.

Dn. presiedente alu consiliului. Eu ceru cuventulu cá se rogu pe onor. dn. Cogalniceanu a nu mai prelungi discutiunea.

D. Cogalniceanu. Daca nu mi se va dá voia se vorbescu, eu imi dau demissiunea, eu cunoscú conventiunile.

D. presiedente alu consiliului. Daca asiú fi avutu intentiunea se ceru a se inchide gur'a onor. dnu Cogalniceanu, nu me adressam la dsa, ci rogam pe amicii mei se inchida discutiunea. Am facutu apelu la domnia.

D. M. Cogalniceanu. Eu credu, cá facu bine tieiei mele se vorbescu.

Dn. presiedente alu consiliului. Vedeti, dloru, ce turnura ia discutiunea. Éta on. d. generalu Leca, care vine si propune midiolócele corective.

Acésta este o cestiune de tratatu si nu sciú daca este bine se facemu si noi Austriei ceea ce ne face ea nóue.

Dn. N. Jonescu. Asia ati disu in Mesagiú.

Dn. presiedente alu consiliului. Asia iti vine dtale bine se interpretedi, cá-ci noi n'amú disu asia. Interpretatiunea dtale nu este romanésca, fiindu-cá in Mesagiú n'amú disu asia.

D. N. Jonescu. Si cu tóte aceste amu patit'o.

Dn. presiedente alu consiliului. Se dea Ddieu se o patimú in totudeauna asia, si dnulu Jonescu se nu o patia in altfelu, asia cum a patitú-o in totudeauna.

Dloru, afacerea se tratédia si v'am spusú cá am se ve propunu o lege pentru inchiderea frontierei despre Russi'a si despre Bulgari'a, fiindu-cá Russi'a este declarata de Europ'a intréga cá unu focariu de epizootia. Pana atunci vomu vedea, daca vomu reusi cu Austri'a; daca nu vomu reusi, atunci veti putea luá tóte mesurile. Pana acum noi suntemu in dreptulu nostru si credú cá toti ómenii impariali din Europ'a voru fi cu noi; se nu ne compromitemu noi o positiune buna pe care o avemu.

Eu nu propunu inchiderea discutiunei si dn. Cogalniceanu póte se vorbésca.

Dn. M. Cogalniceanu. Am fostu de trei ori in capulu guvernului si de vreo patru ori in alte gubernu, fiindu si alaturi cu dn. Brateanu de mai multe-ori, asia in cátu dsa me cunosce si scie fórté bine cá amu destula deprindere de omu de gubernu spre a nu compromite tiér'a mea; si mai póte se scia si alt'a: cá atunci candu se atinge de binele tieiei mele, facu bon marché de persón'a mea. Nu avea dara cuventu dnulu primu-ministru se se indoiásca despre mine si nu avea trebuintia se'mi faca admonestarea pe care mi-a facut'o, cá asia cum am vorbitu vorbesce numai unu omu care vrea se vie la gubernu. Astadi scie dsa fórté bine, cá eu nu pociu se am asemenea gându, fiindu-cá in acésta nenorocita tiéra nu ne mai este permisú se fimu romani, unii pe altii ne calificamú de rusi sau de austriaci. De cincú ani de dile, dela tratatulu dela Berlinu si pana acum, prin ajutoriulu platitu din fondulu reptileloru sunt pusú inaintea Europei cá Rusu. *)

Nu sunt, dniloru, nici rusu, nici austriacu, sunt romanu, tatalu meu si bunulu meu au fostu romani eget begetu. . . cód'a vacei.

Si acum, se vedeti preste trei patru dile ce are se dica „Neue freie Presse“ si alte diurnale de pe acolo sub initialele E. W. dupa corespondentiele care sunt platite din fondulu reptileloru.

Eu dloru, nu sunt rusu, si sciti pentru-ce? Pentru-cá sunt unulu dintre cei mai reu loviti prin luarea Basarabiei. Efectele rele ale acestei retrocessiuni sunt doi mai alesu, care le simtu mai multu: M. C. Iepurénu, care a moritu, si eu, ale caroru mosii sunt preste Prutu, asia in cátu astadi suntemu pusi in positiune de a nu poté lucrá pamenturile nôstre, fiindu-cá vitele le tinemu in partile trecute la Russi'a.

Precum vedeti dara, eu nu facu procesu de tendentie guvernului. Suntemu in faci'a a dóue interese economice si nimicu mai multu.

Austri'a apara interesele germane si eu apara interesele tieiei mele. Onor. dnulu Carp s'a insielatu cá totudeauna, candu, dupa-ce a aparatu conventiunea, a venitú apoi la sférsitu si a disu cá nu este competinte se se rostésca.

Totu asia a disu si in cestiunea Dunarei. Cuvintele dise de dn. primu-ministru la adresa celoru cari au dorinti'a de a veni la gubernu, au resunatu dara mai multu la audiulu dlui Carp (ilaritate).

Dn. P. Carp. Ceru cuventulu.

*) Reptile, adeca sierpi, siopárle si tóte animalele cáte se tárescu pe fóle, se numescu figuratu tóte acelea diurne, cáte primescu subventiuni dela cutare ministeriu, din asia numitele fonduri de dispositiune. Pe acelea le intielege acilea on. dn. Cogalniceanu. Din partea nôstra cunoscemú reptile fara asemenea mai veninóse decátu sunt cele subventionate de cátra gubernu. Acelea sunt reptilele platite de plutocrati, de usurari, cá se le ajute prin laude nerusinate a spoliá si desbracá pe locuitorii unei tieri.

Not'a Red. Obs.

D. Cogalniceanu. Ati trasu o politia asupra mea, candu eram la Parisu, candu mi-ati datu povati'a cum se fiú si cum trebue se facu propaganda, fara se sciti daca n'o facusem.

Dnulu P. Carp. In plata de datorii sunt mai sdravenu eu decátu dta

Dn. M. Cogalniceanu. Eu imi facu datorii'a de a apará interesele tieiei mele, precum Austri'a isi face datorii'a de a apará interesele germane.

Ministrii de acolo isi facu datorii'a de austriaci.

Se ne facemu si noi cu totii datorii'a de Romani, si incolu pugnu imi pasa. Eu nu am atacatu conventiunea; din contra, am disu cá am aplicat'o si o vomu aplicá; n'amú cerutu cá ministrulu se o atace, ci amú cerutu cá dnulu ministru se ia mesuri pentru a apará tiér'a de unu mare biciu. Nu este vorb'a de opositiune, cá-ci éta d. generalu Leca, care nu face opositiune, ati vediutu ce mesuri propune.

In cátu privesce conventiunea, eu trei dile am atacat'o in Camera de'mi curgeau clabuce si a venitú repausatulu Costaforu si mi-a disu: daca sciam cáte spui, nu faceamu acésta conventiune. Este mortu saraculu, dara este obiceiulu a chiamá si pe morti in ajutoriu (mare ilaritate).

Dloru, positiunea mea este fórté trista, cá-ci me gasescu desaprobatu de cátra dn. presiedente alu consiliului si de d. Carp. Cu tóte acestea, am convictiunea cá aparú o buna cauza, cá-ci v'am aratatu cá ministru care a prezentatu acésta conventiune ne asigura, cá liber'a intrare a cerealeloru nôstre in Austri'a si reducerea taxei pentru intrarea vitelorú facu parte din sistemulu vamalu, si cá reciprocitatea intre ambele state este perfecta.

Asia dicea acelu care a facutu legea si care a studiat'o, si pe urma dice cá a trebuit se facemu compensatiuni. Ei bine, candu acésta concessiune ce ni se facea nóue, se scóte din sistemulu vamalu, atunci noi cu ce mai remanemu? Onor. dn. Carp a venitú se apere conventiunea acésta; inse in locu se o apere mai reu a innegrit'o, cá-ci a disu cá cestiunea epizootiei erá regulata prin conventiunea dela 1870 si atunci s'a hotaritu cá Romani'a se fia declarata cá unu focariu alu Ciumei. Apoi, daca asia a fostu regulamentul dela 1870, cum ati venitú dv. la 1875, si ne-ati aratatu cá ni s'au facutu concessiuni mari, dvóstra. care sciati, cá acésta cestiune erá regulata inca dela 1870, si cá din Romani'a nu au se intre vite in Austri'a? (intreruperi).

Vedeti dara dnule Carp, cá dv. ati facutu acésta critica, éra nu eu. Eu din contra am aparatu conventiunea de acestu pecatu, cá-ci am disu cá Austri'a avé dreptulu prin regulamentu, „durch Verordnung“, se declare cá Romani'a este infectata de pest'a bovina, si nu a declarat'o la 1870, ci mai tardiu.

Éta inse in ce privintia am atacatu eu conventiunea cá lovindu in autonomi'a comunelorú nôstre, am atacat'o acolo unde dice. Dara se lasamu la o parte acésta si se venimú la cele dise de d. ministru presiedente. Dni'asa ne spune cá Austri'a cere dela noi cá, mai inainte de a tratá cu noi, se inchidemu granitiile nôstre despre Russi'a si Bulgari'a.

Apoi, dniloru, sciti ce va se dica a inchide aceste granitie? Nu vomu dice nimicu de graniti'a despre Bulgari'a, care este o tiéra mica, saraca si cu care nu avemu unu comerciú de vite asia de mare. Nu este inse totu astfelu si cu Basarabi'a. Acésta este tiéra russésca politicesce, este tiéra romanésca din punctulu de vederé alu intereselorú economice, cá-ci sunt o multime de arendasi romani cari si-au dusu vitele si capitalulu loru pe mosiile din Basarabi'a. Astufeliu sunt cirezarii din Barladu, si aici credú cá deputatii din Barladu voru luá cuventulu si mai cu séma d. Codrescu ve va spune, cá in Barladu sunt o multime de cirezari, cari cumpara vite si le ducu de le ingrasia in Basarabi'a. Noi, proprietari si agricultori din Moldov'a, cumparamu vite din Basarabi'a pentru munca, si, dupa-ce ne servimú cu ele la plugu si alte trebuintie, le vindemu la cirezari, cari le ducu de le ingrasia pe campiele Basarabiei, si apoi le vendu pentru taiatu in Austri'a si in alte parti. Ei bine, cu conventiunea in mana, avemú dreptulu se dicemu Austriei: nu poti se ne inchidi graniti'a; afara numai daca ne va dice: asia vreau, asia facu; cá-ci atunci potera primédia dreptulu. Eu nu vomu merge se propunu mesuri de acelea propuse de dn. Leca, ci vomu dice numai cá, afara de proprietarii unguri si gubernulu austro-ungaru, noi avemú pentru noi, in ceea ce privesce comerciulu cu vitele, tóta inteligenti'a Austriei, avemú camerile de comerciú, cari reclama in contra inchiderei granitiilorú Moldovei, de unde se vede cá nu toti austriacii ne sunt inimici. Am vorbitu, dloru, in acésta cestiune si am vorbitu fara se me uitu la mine; si am convictiunea cá d. Bratianu va profitá de cele ce m'am expusu de a'i spune in cunoscintia de cauza. Dsa scie cá de multe-ori opositiunea folosese guvernului; cá-ci ii spune adeverulu, ilu destépta asupra necessitatilorú tieiei si unu gubernu care tine comptu de dorintiele si necessitatilorú tieiei, este tare candu dice strainilorú: éta ce voiesce tiér'a! si cu mine adi toti proprietarii si arendasii din Moldov'a vinu si declara guvernului neajunsurile ce suferu in acésta cestiune.

Am fostu somatu chiaru in intrunirea din Jasi se vorbescu in cestiunea inchiderei granitiilorú Austriei, si am disu: nu vorbescu aci, am se vorbescu in Camera; Asia este de Calimanu?

Dn. Calimanu. Asia este!

Dn. M. Cogalniceanu. Totu asia stá lucrulu si in privintia Olteniei. Ia intrebati pe d. Schileru se ve spuna ce patimescu cu porcii din Olteni'a, cari trecu in Austri'a pentru a se vinde; candu ajungu la Steinbruck, inainte de a'i vinde, vine unu veterinaru si dice, acestu porcu are trichina, nu este bunu, ia'lu indereptu; si pe de alta parte vine si dice: dá'mi doi florini cá se te lasu se'lu vindi. Acésta este starea de lucruri in care ne aflamu adi, cu comerciulu nostru de vite, si de aceea rogu pe acei ddni deputati, cari nu cunoscú aceste imprejurari, se créda cá aci nu este o cestiune

politica, ci o cestiune eminamente economica, care póte se devina si politica daca lucrurile voru merge totu astfelu. De aceea domniloru, de pe acum trebue se gandimú la epoc'a candu va espirá acésta conventiune, care mi se pare cá mai are vreo 4 ani, si se profitamú de esperientiele ce facemu adi, cá se nu facemu gre-sieele ce amu facutu in trecut. Si pentru-cá nu scimú ce se póte hotari, trebue se ne cautamú de pe acum unu altu debusieu. Avemu Constantinopolulu si porturile din Dobrogea; legati-le cu unu drumu de feru, cá nu in urma se fimu la discretiunea altora, carii aru voí se ne lipsésca de un'a din ramurile principale ale comerciului nostru.

Dn. I. C. Brateanu, presiedentele consiliului Dloru, din cuvintele dnului Cogalniceanu vomu lasá la o parte cestiunea reptileloru, cá-ci aici nu m'am vendutu, nici nu am comparatu vreedata, si sunt cu totul incompetenti in acésta privintia; este o meseria pe care nu am profesat'o nici-odata.

Dloru, avemú se venimú cu legea pentru inchiderea frontierelorú despre Russi'a si atunci veti discutá; adi este o discutiune care nu póte se aiba nici-unu rezultat. Candu vomu veni cu legea aceea, atunci veti discutá si veti spune opiniunile dv. pentru sau contra. Cátu pentru drumulu de feru, onor. dnu Cogalniceanu scie cá si eu am fostu preocupatu de multa vreme cá se nu fimu la discretiunea aimeru si am regretatu cá nu am potutu face pana astadi drumulu de feru dela Bucuresci la Constanti'a.

Voci. Inchiderea discutiunei.

Dn. Al. Lahovari. Dniloru, v'asiú rogá se nu inchideti discutiunea, cá-ci vedu cá se discuta intre d. Carp si dn. Cogalniceanu o cestiune straina de acésta interpelare, cestiunea de a scí care sunt meritele sau demeritele conventiunei din 1875.

Cestiunea in sine nu s'a discutatu, si mai cu séma guvernulu nu a respunsu. Cu mare dibacie guvernulu s'a strecuratu intre acésta lupta incinsa intre 2 membrii ai opositiunei si nu a respunsu nimicu la cestiunea ce i s'a pusú inainte.

S'a intrebatu: se voru inchide fruntariile despre Russi'a si Bulgari'a? Guvernulu a respunsu numai cá va veni cu o lege in privintia acésta.

S'a intrebatu apoi: avemú sianse a ni se deschide fruntariile despre Austri'a, si aci nu a respunsu nimicu; a disu numai: se vedemu.

Prin urmare, eu credú cá cestiunea nu s'a discutatu in sine si trebue se o discutati.

Voci. Inchiderea discutiunei.

— Se pune la votu inchiderea discutiunei si se primesce.

D. vice-presiedente. D. Carp are cuventulu in cestiune personala.

Ací a urmatu unu duelu de cuvente intre domnií Carpu si Cogalniceanu, care póte se lipsésca fara nici-o dauna a tieiei.

(Va urmá.)

Pentru més'a de cetitu.

Dlu Josifu Vulcanu, redactorulu diariului „Famili'a“, a publicatu dilele acestea o nóua colectiune din poesiele sale, intitulata: „Lir'a mea“. Unu presentu mai corespondietoru nici cá se potea face de anulu nou pentru lectorii romani. Adjustarea eleganta cu deosebire a editiunei de luxu, va contribui cá opulu se ocupe loculu meritatu pe més'a fiacarei familii romane.

Cá redactorulu alu celui mai vechiu diariu beletristicu romanu, dlu Vulcanu, fara indoiéla, are unu meritu la desvoltarea culturala a generatiunei romane de astadi. Fructele neobositulu seu zelu le vedemu si astadi, dar ele se voru constata mai virtosu in viitoriu. Nu dubitamú cá istori'a literaturii romane va spune la timpulu seu, la ce scopu sublimu a tientiutu dlu Vulcanu prin „Famili'a“ sa, si cáta lumina a respanditu prin cunoscintiele si staruintele sale.

De astadata me vomu ocupá numai de publicatiunea amintita in fruntea acestei recenziuni.

„Lir'a mea“ se estinde pe 232 pag. si cuprinde 66 piese. Suetulu este variu dupa variele inspiratiune cari au atinsa córd'a lirei poetice.

Colectiunea incepe cu frumosulu poemu dramaticu: Desteptarea lui Traianu, in care poetulu, desperatu de sórtea natiunei sale, esclama:

„Divine imparatu,
„Traiane adoratu,
„De ai invia din morti,
„Ar trebiú se porti
„Totu doliu tristu si greu
„Vediendu poporulu teu . . .

Traianu se destépta si i-respondé cá nu trebue se desperedié, pentru-cá

„Unu riu ce se pornesce
„Dintr'unu maretiu isvoru
„Nu pferé misielesce
„Necatu in gropi usioru . . .

Aparu dupa aceea in costumu nationalu doue copile: Muntean'a si Moldovan'a. Ele se plangu amaru de jugulu strainu si de ciocoi. Dupa densele vine Transilvan'a, o „copila d'alba“, care

„Pe pieptu in locu de salba
„Pórta lacrimé fierbinti . . .

ea plange dupa unu mire mandru „Fetu-Frumosu“

„Ah, vina mire, vina
„Se am o di senina . . .

Traianu i-respondé:

„Veni-va fiica búna
„Si mirele doritu
„Deci gata-te de nunta . . .

Muresian'a deplange pe Dragosiu si'lu
chiamă la sine:

„Dar tôte 'su inzadaru
„La fratii mei d'unu sange
„In darnu me ducu a plange,
„Cà-ci nepasarea órba
„Acusi va se-i absórba.

Traianu:

„In arma-te fecióra
„Cu alu iubirei scutu,

si canta neamului teu:

„Romani, surori si frati,
„Adi toti ve desteptati.
„Nici D-dieu din ceru
„Nu lasa cá s'apuna
„Aceia, cari isi ceru
„Marirea loru strabuna . . .

Crisianei asemenea ii insufla curagiu:

„Iubit'a mea sperédia
„Speranti'a este radia
„Din sórele, ce luce
„Si — inspira viétia dulce.
„Increderea-i potere,
„Ce 'n seculi te sustiene.
„Ce se ti mai dau si eu?
„Taria de credintia,
„In viitorulu teu!

Urmédia Temisian'a, dupa ea Basarabean'a,
care se plange cá

„Sub cnut'a muscalésca
„Piere viti'a romanésca
„Suferinti'a mea e multa
„Elu me bate si me 'nsulta,
„Dar ori câtu elu m'ar opri
„Eu in veci voui totu iubi
„Limb'a scumpa stramosiésca . . .

Tôte copilele ingenunchia inaintea lui Traianu,
care le promite cá va veghiá de ele,

„Si in timpu de négra jale“
va veni se spuna poporului romanu:

„Stergi lacrimel tale,
„Cà-ci eu, alu teu parinte
„In nopti de grea urgia,
„Pazite-voi ne'ncetatu!

Unu tablou maretu, care ti-inspira sperantiele
cele mai suridietóre.

In „Geniulu natiunei“ D-dieulu Nimicirei
termina:

„in vanu ori-ce sfortiare,
„In vanu combatu Romanulu, elu nu va mai perí,
„Cà-ci Geniulu din ceru in veci ilu va scuti.

Baladele: Zimbrulu lui Dragosiu, Goronulu
lui Horea, Orfan'a Crisiului,* Visulu
lui Jancu, Mortea lui Buteanu, atátu cu privire
la frumseti'a limbei, câtu si a rimeloru usióre, sunt cele
mai dragalásie in intréga colectiune.

In „Altariulu din Carpati“ poetulu ne aréta
glori'a trecuta si se infióra de presentele desolatu.
Acum

„Totulu e ruina
„La ce nime nu se 'nchina
„Cà-ci altariulu renumitu
„Zace tristu, batjocoritu.
„Nu-i virtute si morala,
„Consciintia nationala.

Apoi inchiaia:

„Dómne sante din 'naltime
„Cauta josu spre Romanime
„Dà-i virtute si morala,
„Consciintia nationala!

„Jigmond Batori“ si „Calèulu“ sunt doue
sujete emotionatóre, cari ne infacisiédia cu colori vii
pe doi tirani, unulu din istori'a patriei nóstre, alu
doilea din istori'a Spaniei.

Celelalte piese sunt de cuprinsu variu, atragutoriu.
Laudele vietii conjugale sunt desu accentuate. Semnu
invederatu cá d. Vulcanu, de si poetu, se bucura de
rar'a fericire a potea laudá viéti'a conjugala.

Iubitulu nostru poetu „Muresianu“ ne-a cu-
ceritu prin sentimentele sale nationali. Acestea l'au
facutu nemuritoriu la poporulu romanu. Dlu Vulcanu
este demnu urmatoriu alu bardului iubit. In poesiele
dsale inca vedemu preponderandu sentimentulu natio-
nalu, dsa inca plange si suride cu natiunea, o imbar-
batédia spre vitejia si-i promite unu viitoriu ferice.

Vomu terminá cu reproducerea urmatóreloru doue
piese:

Ce este fericirea?

Ce este fericirea?
Se 'ntréba multi in gandu
Voindu se definedie
Acestu sublimu 'cuentu.
Si 'n grigi si studii grele
Archive resfoiescu;
Dar ceea-ce ei cautu
In veci nu mai gasescu.
Si eu am totu cercat'o
Prin nopti de insomni
Dar si eu cá si altii
Zadarnicu me trudiu.
Acuma n'o mai cautu,
Privescu in ochii tei
Si aceia 'mi spunu secretulu
Ce nu'lu intelescu . . .

*) Mirele orfanei din acésta piesa, Ladaru, cre-
demu, cá numai din eróre de tipariu, este numitu ast-
felu. Desiguru trebuie se fia Ladiaru, sau mai corectu,
Lazaru.

Increde-te Romane!

Increde-te in tine,
Romane asupritu
Si 'ntorces'a spre bine
Si traiu-ti in sfersitu!

Cautarea cea de jale
S'a 'nveseli deplinu,
Si ceriulu vietii tale
Va fi de nou seninu.

Increde-te in tine
Cà-ci ai potere 'n pieptu;
Ai bratie mari si pline
Si poti se stai totu dreptu!

Poterea ta de viétia
Uimit'a pe dusimani;
Acea prin noru si cétia
Te-a scóte 'n siru de ani.

Increde-te in tine
Si fi ori-candu barbatu;
Incéta din suspine
Fii veselu ne'ncetatu

Totu veselu in lucrare
Se stai necontentu
Si sporulu va fi mare
N'ai frica de peritu.

Increde-te in tine
Si nu te radimá
Pe manile straine
Ci fa cu man'a ta!

Increderea te 'naltia
Si ti-da potere 'n sinu
De vrei se aibi dar viétia
Increde-te Romanu!*)

Brumarelu.

Sciri diverse.

— (Consemnarea) acelor, carii au conferitu
la radicarea monumentului poetului A. Muresianu.
Joanu Petrisioru, preotu in Bologia 1.—, Georgiu Tul-
bure, preotu in Jildulu superioru 1.—, Danielu Gallu,
notariu cerc. in Secueu 4.—, Nicolae Rosca, preotu in
Jildulu inferioru 1.—, Biserica Secueu 1.—, Nicolae
Guru, preotu in Secueu 1.—, Teodoru Pelle, adjunctu
de notariu, Secueu 1.—, Aureliu Unguru, jude com. in
Secueu 1.—, Petru Popu, docentu in Secueu 1.—, Teo-
doru Cesarianu, oficiantu de economia in Secueu —.50,
Simionu Popu, notariu cerc. in Morlaca —.50, Anania
Popu, protopopu in Morlaca 2.— fl. In Sum'a 15 fl.
adeca cincispediece florini v. a.

Morlaca, in 28 Ianuariu 1882.

Anania Popu,
protopopu in Morlaca.

— (List'a) domniloru contribuenti pentru balulu
datu in favorulu espositiunei romane tinuta la Sibiiu in
Augustu 1881.

I. Prin dlu Dionisiu Romanu, vice-notariu, co-
lectantu in Mediasiu: Dionisiu Chendi, adm. protop.
1.—, Joanu Bozosianu, parochu greco-or. 1.—, Joanu
Dorca, parochu —.50, Simionu Janculescu, notariu —.50,
Artimonu Blasianu, parochu greco-cath. —.50, Georgiu
Langa, economu —.30. Totalu 3 fl. 80 cr.

II. Dr. Aureliu Maniu, advocatu in Oraviti'a 5 fl.

III. Dr. Aureliu Kisbachu, medicu, colectantu in
Campeni: Michailu Andreica, proprietariu 1.—, Moreanu
Teodoru, jude com. 1.—, Josifu Vasiciu 1.—, J. Nicola
preotu 1.—, Nic. Candrea, not. 1.—, Dumitru Todea,
jude comunalu 1.—, Sebastianu Hendel 1.—, Joanu
Birlea 1.—, Const. Cathisiela, parochu 1.—, Joanu
Todea, not. 1.—, Sim. Marcu, protopopu 1.—, Dr. Au-
reliu Kisbachu, medicu 1 fl. Totalu 12 fl.

IV. Patriciu Dragalina, prof., colectantu in Caran-
sebesiu: Joanu Popasu, episcopu 10.—, Almajanulu
Generariu 5.—, Siebesianulu v.-colonelu 2.—, Fil. Musta
protosing. 2.—, Juliu Puscariu v.-not. 1.—, Vas. Man-
dreanu, prof. 1.—, St. Velovanu, prof. 1.—, Gabriela
Zavoianu, cap. de pol. 1.—, J. J. —.50, Joanu Barto-
lomeiu, secretariu 1.—, Ilie Curescu, locot. pens. 1.—,
Aureliu Maniu, cant. 1.—, Filipu Adamu, ref. 1.—,
Georgiu Dicu, cont. 1.—, Ladis. Bordasiu, adv. 1.—,
Joanu Nemoianu, prof. 1.—, Patriciu Dragalina, prof.
1.—, Joanu Petia, comerciantu 1.—. Totalu 32.50.

(Va urmá.)

Dela societatea „Desteptarea“ primimu acestu:

Apelu cátra natiunea romana.

Cetateni, fratiloru! Ieri de abia se cuceriau numai
statele pe calea resboinica si astadi se subjuga cu sigu-
rantia popóre si natiuni intregi pe calea economica.

Dupa lupte uriase de sute de ani, Romani'a, prin
credinti'a stramosiloru nostri si bratiulu seu neobositu,
s'a afirmatu cá natiune si statu independentu.

Romani'a, astadi libera si neatárnata, este patria
nóstra, si daca culegemu ceea ce strabunii nostri au

*) Poesiile dlui Vulcanu se potu capetá dela dsa
in Oradea mare; 1 vol. ed. de luxu costa 3 fl., brosiata
2 fl., editiunea poporala 1 fl.

semenatu, trebuie se conservamu si se mai infflorimu
ceea ce vomu transmite urmasiloru nostri.

Secolulu ce strabatemu e secolulu nationalitatiloru
si alu dreptului de suprematia a moralei, a bunului
traiu. Tôte popórele se ocupa de individualitatea loru,
si mai tôte — din cele dise civilisate — au mijlócele
de aperare si prosperitate, numai poporulu romanu nu
le are. Párghiile pentru ridicarea unei natiuni pe calea
economica sunt comerciulu si industri'a nationala . . .
si aceste párghii, cari insemnédia progresulu si marirea
unui poporu, se afla in manile acelora cari lupta, sub
protectiunea indiferentiei nóstre si ne con-
ducu la desnacionalisare si aservire.

Dar testamentulu stramosiloru nostri, cari ne
chiamă la unire si la marire, e scrisu cu sangele loru
si sigilatu cu suferintiele loru in altariulu intieptiunei
si alu iubirei.

Tinerimea studiósá, legitim'a reprezentanta a vii-
torului Romaniei, convinsa si la lumin'a dilei, s'a ho-
taritu a'si sacrificá munc'a, ánim'a si sufletulu seu
pentru indeplinirea testamentului stramosiescu. De pe
bancile scólei, intr'unu singuru cuventu ridicamu glasulu
nostru pentru desteptarea némului romanescu.

Ce'a ce voimu este, cá pentru incuragiarea comer-
ciului si industriei romane, membrii societatiei se se
oblige a'si cumperá tôte trebuintiósesele numai
dela Romani.

Parintii nostri sunt rugati a consolida oper'a
nóstra; tôte societatile romane, fratii, amicii si colegii
nostri din tôte unghiurile tieiei, se marésca rendurile
nóstre.

Cuventulu de ordine se fia: „Romani prin
Romani.“

Statutele societatii „Desteptarea“ sunt votate,
Consiliulu de administratiunea alesu, realisarea scopului
pusu in lucrare.

Rugamu tôte diariel romanesci se publice apelulu
nostru.

Cartea cea mare pentru inscrierea luptatoriloru
hotariti este deschisa.

Bucuresci, 20 Decembre 1881.

Comitetulu.)*

*) Acestu planu alu tinerimei consideratu din
punctu-de vedere curatu nationale, este sublimu si in
teoria promitte rezultate stralucite, inse numai sub
conditiune, cá dupa aceea comerciantii romani si cei
carii se dau de romani si facu parade mare din ro-
manismulu loru, de si sunt de origine cu totulu straina,
se nu abusedie de naivitatea si credulitatea
romanésca, se nu facu monopolu din comerciulu tieiei
incordandu si exagerandu pretiurile marfiloru atátu de
tare, in câtu apoi publiculu insielatu si indignatu se'i
parasésca pentru totudeauna, precum se intemphase in
Ungari'a intre anii 1842—1848. Not'a Red. Obs.

Ad Nr. 434/1881.

(67) 2—2

Concursu.

De órece la terminulu primu din 31 Octobru
nu s'a prezentatu nici o cerere pentru stipendiile
amintite sub p. III in concursulu publicatu sub
Nr. 291/1881:

Se escrie din nou concursu pentru 2 stipendie
de câte 100 fl. v. a. destinate a se da la 2 elevi
alesi cu preferire din muntii apuseni ai Transil-
vaniei si anume din teritoriulu, in care o parte a
poporatiunei se ocupa cu confectionarea vaselor
de lemn, spre a se perfectiona in acea profesiune
la vreunu institutu sau corporatiune, sau in ramu-
rile speciale de aceea si natura, precum e: fa-
cerea de buti mari, confectionarea de cruci, col-
onade, invelísie de case dupa sisteme moderne,
ori si strugaria.

Aspirantii la aceste stipendii au se-si trimita
supliceloru la subsemnatulu comitetu pâna in
25 Februariu c. n. 1882, insocite de urmatóriele
documente:

1. Carte de botezu in originalu sau in copia
legalisata.
2. Atestatu scolasticu celu puçinu din a IV
clasa normala, dovedindu totuodata si cunoscerea
elementelor de desennu.
3. Atestatu de saracia sau de orfanu.
4. Atestatu dela mediculu cercualu despre
starea fisica — puternica si deplinu sanatósá.
5. Adeverintia, cá se afla de presentu inve-
tiandu vreuna din meseriile, ce lucra in lemnu si
declaratatiunea, cá s'a hotaritu a se perfectiona
intr'ensa, legandu-se totuodata a presenta totu la
6 luni atestatu dela institutu, sau dela corpora-
tiunea respectiva, despre activitatea si portarea
moralá.

Din siedinti'a comitetului Asociatiunei tran-
silvane pentru literatur'a romana si cultur'a popo-
rului romanu tinuta in 15 Novembre 1881.

Jacobu Bologa, Dr. D. P. Barcianu,
v.-presiedinte, secretariu alu II-lea.

Editoru si redactoru responsabilu: **G. Baritiu.**
Tipariulu lui **W. Kraft.**